

ŐSZI VERSEK - VERSEK AZ ŐSZRŐL

SZERGEJ JESZENYIN:
BOKRAINK KÖZT

Bokraink közt már az ősz barangol,
kóró lett a fényes laboda.
Zizegő, szép zabkéve-hajadról
nem álmodom többé már soha.

Arcod haván bogyók bíbor vére -
szép voltál, te kedves, illanó!
Szelíd, mint az alkony puha fénye,
s fehéren sugárzó, mint a hó.

Szemed magvai kihulltak régen,
neved, a törékeny, messze szállt.
Gyűrött sálam őrzi már csak híven
fehér kezed hársméz-illatát.

Amikor a háztetőn a hajnal
macskamódra, lustán lépeget,
emlegetnek tűnődő szavakkal
vízimanók, dúdoló szelek.

Kéklő esték azt suttogják rólad:
álom voltál, elhaló zene.
De tudom - aki formálta vállad,
fénylő titkoknak volt mestere.

Bokraink közt már az ősz barangol,
kóró lett a fényes laboda.
Zizegő, szép zabkéve-hajadról
nem álmodom többé már soha.

(Rab Zsuzsa)

*

MÓRA FERENC:
A CINEGE CIPŐJE

Vége van a nyárnak,
hűvös szelek járnak,
nagy bánata van a
cinegemadárnak.

Szeretne elmenni,
ő is útra kelni.
De cipőt az árva
sehol se tud venni.

Kapkod fűhöz-fához,
szalad a vargához,
fűzfahegyen lakó
Varjú Varga Pálhoz.

Azt mondja a varga,
nem ér ő most arra,
mert ő most a csizmát
nagyuraknak varrja.

Darunak, gólyának,
a bölömbikának,
kár, kár, kár, nem ilyen
akárki fiának!

Daru is, gólya is,
a bölömbika is,
útra kelt azóta
a búbos banka is.

Csak a cingének
szomorú az ének:
nincsen cipőcskéje
máig se szegénynek.

Keresi-kutatja,
repül gallyrul gallyra:
"Kis cipőt, kis cipőt!" -
egyre csak azt hajtja.

*

HELTAI JENŐ
ŐSZ

Szürke ég, őszies...
Ősz, ősz ne siess!
Ne kergesd el a nyarat,
A meleg fényt, sugarat.

Süss ki még, nyári nap,
Simogasd az arcomat,
Melengesd a szívemet,
Míg az ősz eltemet.

Vidíts még vadvirág,
Míg enyém a vad világ.
Tudom én, érzem én,
Nem sokáig lesz enyém.

Szürke ég, szürke vég,
Be jó volna élni még!
Nem lehet, nem lehet,
Sötét árny integet.

Sötét árny, néma váz

Bűvöl és babonáz.
Kérdezem, nem felel,
Integet csak, menni kell.

Fogy a fény, fogy a nyár,
Hideg szél fujdogál,
Hideg szél, őszies...
Ősz, ősz ne siess!

*

DSIDA JENŐ:
ŐSZ A SÉTATÉREN

Szemem falán kívül is, belül is
ez a kietlen őszi tájkép:
sétatér.
Azok az emberek, akik most hangosan beszélve
haladnak előttem, rögtön eltűnnek a fák közt,
az a nő, aki mellettem ül a padon,
mindjárt meghal, feje félrebillen,
szeme kiszárad, húsa lehull.
Milyen egyedül leszek!

A lombok is leszállingóznak,
a jövőéviek is; fakadásuk hiábavaló.
Csak én fogok itt ülni magányosan,
céltalanul, haláltalanul sok-sok iszonyú évig.
Mindjárt elnémulok, nem lesz akihez szóljak
s azt se mondhatom el, hogy nincs akihez szóljak,
s mire nyomdagépek méhéből életre edzve
ez a vajúdó vers világra jön,
csak üveges szemek bámulják mindenünnen:
Nem lesz, aki értse.

Jaj, be keserves ez az őszi sétány!
A levegő mintha végtelen víz volna,
türkiszes árnyú, zöld tenger-medence,
hová sosem szürönközik sugár.
A fák:
sűlyedt hajók árbocai.
A bokrok:
nagy vízi pókok, óriás meduzák.
Az út:
kanyargó, nyúlós tengeri kígyó.
S a tó:

sötét álom a szívem fenekén.

*

SZILÁGYI DOMOKOS: ŐSZ

Tövist virágzik az idő,
mázsás ködöt a levegő,
légüres bánatok lebegnek,
szállanak, zuhannak, leesnek.

Avar hullámzik, bokámat
nyaldossa, szívemig fölárad
- ősz, te szilaj, te szomorú,
kegyelmes szívbéli háború,

add, hogy a szemem szép tágra,
kerekedjél a világra,
s legyen a szavam oly könnyű
s oly éles, mint a tavaszi fű.

*

SZABÓ LŐRINC: ŐSZI ÉJSZAKA

Éjfélen az óramutatók! – És távol: fekete erdők!
Rothadni ázott bokrok alatt, különös ízekkel a szánkban!
Hangyák! és édesen hámlik a hús! hűs záporok énekelnek –
Óh, néma giliszták! őszi csönd! jácint szellők suhogása!

Mert ősz van és agyam-kezem már igazán belefáradt
a pénzszerzésbe… – Barátaim, hát ennyi, csak ennyi az élet? –
Csönd, őszi csönd, és vége. És szomorú, hogy ez a vég,
szomorú, hogy az egészből egy szomorú vers marad csak.

Egy szomorú vers, mely tétován s gyűrötten röpdös a szélben,
mint a piros ősz ázott lobogói… Ma reggel, óh, ma reggel
még őzike volt, ugrált a kedvem! bujkált! – De nemsokára
megjött az eső, puha csepegés… Óh, lágy zene! néma giliszták!

Megjött az eső, és nézd: megállítja az óramutatókat:
perc, perc, perc: egyik se halad, mind beleragad a sárba!…
– Felejtsük el, kedves, a holnapot; itt vannak a fekete erdők:
merüljünk vissza porhanyó életnek a puha halálba!

*

PETRI GYÖRGY: ŐSZ

Ezek ezek ezek
Ezek a didergő gyerekkezek
Ezek az eső
Vert levelek
Ahogy
Kapkodnak nyúlkálnak
Melegért fényért
És lerohadnak mielőtt a tél
Megdermesztené őket
E fonnyatag kérlelő kezecskéket

*

KÁNYÁDI SÁNDOR: VALAMI KÉSZÜL

Elszállt a fecske,
üres a fészke,
de mintha most is
itt ficserészne,
úgy kél a nap, és
úgy jön az este,
mintha még nálunk
volna a fecske.
Még egyelõre
minden a régi,
bár a szúnyog már
bõrét nem félti,
és a szellõ is
be-beáll szélnek,
fákon a lombok
remegnek, félnek.
Valami titkon,
valami készül:
itt-ott a dombon
már egy-egy csõsz ül:

Nézd csak a tájat,
de szépen õszül.

*

SZILÁGYI DOMOKOS: ŐSZIRÓZSÁK

Tegnap még szégyenlős növendéklányként

szemérmesen mosolyogtak az alig-hamvas
szilvák, barackok, riadt-kicsi almák,
hajladozó búzatáblák alig sejtették
szőkeségük élet-adó hatalmát,
a napok tüzes-arany csöndjébe
bele-belecsattant egy zápor,
a mezőn lesunyt füllel ázott a jószág,
és látod, kedves:
ma, a kert egyik zugában,
orgonabokrok szoknyája alatt
fölfedeztem néhány lapuló őszirózsát.
Remegtek, mikor tetten értem őket,
hogy szirmaikon cipelik már az őszt,
hisz jóformán még nyár se volt - hát mit akarnak,
de csak hallgattak makacsul,
és benne volt e hallgatásban,
hogy maholnap a faleveleken
dérré kegyetlenedik a harmat,
hogy a sarkon hancúrozó kölykök kezében
labda helyett ott-szomorkodik a szamárfüles irka,
az utcák megtelnek lebarnult emberekkel,
s a sietős, álmos arcokat
piros-vidámra csipkedi a reggel;
a sétatéren fiók-festő-gigászok
lesik el a fáktól a pazar színkeverést,
s szerelmes kamaszok verses vallomásra ihletődnek;
lomhán csurognak a méz sugarak
s érett-gyümölcs-illata lesz az anyaföldnek,
és szemed parazsában
föllobban újra a szerelem, a gyöngédség, a jóság.
Szerettem volna neked adni a virágokat.
De aztán csak ez a vers maradt.
Mert mire hozzád érnek:
elhervadnak a remegő őszirózsák.

*

NEMES NAGY ÁGNES: OKTÓBER

Most már félévig este lesz.
Köd száll, a lámpa imbolyog.
Járnak az utcán karcsú, roppant,
négy-emeletnyi angyalok.
S mint egy folyó a mozivászon
lapján, úgy úsznak át a házon.

Acetilén fényében ázik
az útjavítás. Lenn a mélyben,
iszamos, hüllő-hátu cső,
pára gyöngyösödik a kérgen,
s a városon, mint vér a gézen,
általszívódik a nyirok.

Vékony tűz nyüszít, sustorog,
mellette kucsmás, birka-bundás,
mint a makk-ász, guggol a munkás,
fölötte hengerhasu gépek,
rájuk irva: „Consolidated…”
S egy fa. Akár a régi csap,
csöpörésznek a targalyak,
szalad, olajjal töltekezvén
a gép gömbölyű béka-testén,
majd a bundára ér a csepp,
s fölsír a tűz: megérkezett.

Neonfény lobban és lehull.
A vizes kőre rácsorog.
Valaki, messze, úgy vonul,
hogy a köd kilométer-odva
énekét tompán sokszorozza –
hallani, amint tántorog.

*

SIMON ISTVÁN: KÉSŐ ŐSZ

Aranyszegélyű fellegek
között szállnak a vadludak.
Alkonyul,-látni sem lehet
őket, csak hangjukat
hallani.
Nincsen már hegedűs tücsök,
csak kósza eső van, ami
csipeg-csöpög a fű között.
Ezüstös dér, vagy ropogó
hóharmat lesz reggelre itt.
A vetésekre takaró,
bizony az kell kikeletig.
A fának ködszakálla van,
Meglengetik a szelek,
s így hajtogatja hasztalan,
hogy esik, szédül lefele

utolsó
ágrólszakadt levele.

*

CSORBA GYŐZŐ:
ELINDULT A KERT

Sárga röpcédulák a meggyfa szórja őket
s a szél viszi tovább készséggel sokfelé
tudja meg más is és tudják meg másfelé is
hogy ősz lett
Aztán újabb felvonás:
a meggyfa áll-áll megkopasztva
áll csak és ágain túl nincsen többé hatalma
A sebek mézga-foltok és törések
kilátszanak
s akkor már közlés nélkül is nyilvánvaló
hogy mi történt a múlt napokban
hogy elindult a kert
akár egy rozzant kísértet-hajó
elindult Indiákba félelmes tengerekre
hogy halandókat visz fedélzetén
és nem nyilvánvaló
hogy vissza hány élővel érkezik

*

PETŐFI SÁNDOR
ITT VAN AZ ŐSZ, ITT VAN UJRA

Itt van az ősz, itt van ujra,
S szép, mint mindig, énnekem.
Tudja isten, hogy mi okból
Szeretem? de szeretem.

Kiülök a dombtetőre,
Innen nézek szerteszét,
S hallgatom a fák lehulló
Levelének lágy neszét.

Mosolyogva néz a földre
A szelíd nap sugara,
Mint elalvó gyermekére
Néz a szerető anya.

És valóban ősszel a föld
Csak elalszik, nem hal meg;
Szeméből is látszik, hogy csak
Álmos ő, de nem beteg.

Levetette szép ruháit,
Csendesen levetkezett;
Majd felöltözik, ha virrad
Reggele, a kikelet.

Aludjál hát, szép természet,
Csak aludjál reggelig,
S álmodj olyakat, amikben
Legnagyobb kedved telik.

Én ujjam hegyével halkan
Lantomat megpenditem,
Altató dalod gyanánt zeng
Méla csendes énekem.

Kedvesem, te űlj le mellém,
Űlj itt addig szótlanúl,
Míg dalom, mint tó fölött a
Suttogó szél, elvonúl.

Ha megcsókolsz, ajkaimra
Ajkadat szép lassan tedd,
Föl ne keltsük álmából a
Szendergő természetet.

(Erdőd, 1848. november)

*

ADY ENDRE
PÁRIZSBAN JÁRT AZ ŐSZ

Párisba tegnap beszökött az Ősz.
Szent Mihály útján suhant nesztelen,
Kánikulában, halk lombok alatt
S találkozott velem.

Ballagtam éppen a Szajna felé
S égtek lelkemben kis rőzse-dalok:
Füstösek, furcsák, búsak, bíborak,
Arról, hogy meghalok.

Elért az Ősz és súgott valamit,
Szent Mihály útja beleremegett,
Züm, züm: röpködtek végig az uton
Tréfás falevelek.

Egy perc: a Nyár meg sem hőkölt belé
S Párisból az Ősz kacagva szaladt.
Itt járt, s hogy itt járt, én tudom csupán
Nyögő lombok alatt.

*

ARANY JÁNOS: ŐSSZEL

Híves, borongó őszi nap:
Beült hozzám az unalom:
Mint a madár, ki bús, ki rab,
Hallgat. komor, fázik dalom.
Mit van tennem? olvasni tán...?
Maradj Homér, fénydús egeddel,
Maradj te most!...Jer Osszián,
Ködös, homályos énekeddel.

Mert fájna most felhőtlen ég,
Mosolygó, sima tengerarc,
Élénk verőfényes vidék -
Óh, fájna most nékem e rajz!
Kék fátyol messze bérc fokán -
Arany hajó, mely futva szegdel
Bíbor habot...Jer Osszián,
Ködös, homályos énekeddel.

Ott kéken a Zeüsz-lakta domb:
Itt zölden a nyájas sziget:
Fölötte lomb, alatta lomb,
Árnyas berek, zengő liget, -
Hullám-mosott gazdag virány -
Fehér juhnak s tulkok sereggel -
Minő kép ez?...Jer Osszián,
Ködös, homályos énekeddel.

Füst koronáz erdőt, bokort,
Vendégies hívójelül:
Hősek családja, víg csoport,
Áldoz, toroz máglyák körül:
Lantszóra lejt ifjú leány:

Kettős pohár, mézízű nedvvel,
Vígan forog...Jer Osszián,
Ködös, homályos énekeddel.

S ha zúdulnak véres csaták,
Szabadságért nem küzdenek,
Mert elnyomás, népszolgaság
Előttük ismeretlenek.
Törvényök nincs - boldog hiány!
A vének élőszája rendel
Igazságot...Jer Osszián,
Ködös, homályos énekeddel.

Oda van a szép nyár, oda!
A természet lassan kihal:
Nincs többé nagyszerű csoda,
Többé se napfény, se vihar:
Pacsirta nem szánt, csalogány
Nem zöngi dalját este, reggel:
Nincs délibáb...Jer Osszián,
Ködös, homályos énekeddel.

Egyhangúság, egyformaság:
A nappal egy világos éj:
Nem kék az ég, nem zöld az ág,
Menny, föld határán semmi kéj:
Csak sír az égbolt ezután
Örök unalmú lanyha cseppel,
Míg szétolvad...Jer Osszián,
Ködös, homályos énekeddel.

Óh jer, mulattas engemet,
Hunyó dicsőség lantosa:
Érdekli mostan lelkemet
Borongó ég, kihalt tusa,
Emlékhalom a harc fián,
Ki az utolsók közt esett el ,
Remény nélkül...Jer Osszián,
Ködös, homályos énekeddel.

Felhőid és zúgó szeled,
A zizegő haraszt, mohar,
Magános tölgy a domb felett,
Bolyongó tűz, hullámmoraj -
Ez, amit lelkem most kíván!
Enyésző nép, ki méla kedvvel

Múltján borong...Jer Osszián,
Ködös, homályos énekeddel.

Kinek sötétes éjjelen
A hős apákhoz költözött
Daliák lelke megjelen,
Alánéz bús felhők között
És int feléd:"Jer, Osszián,
A holtakat miért vered fel?
Nincs többé Caledónián
Nép, kit te felgyúts énekeddel."

*

CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY: AZ ŐSZ

Eljött már a november didergő hónapja,
Hideg szele a fák ágait megcsapja.
Meghalva elhullanak a sárga levelek,
Játszadoznak vélek a kegyetlen szelek.
Az ajtónál álló télnek hideg zúzza
A zöld ligeteket s mezőket megnyúzza.
A fázékony Auster havat is hány széjjel.
A borongós égnek sűrű felhőzése
Házba zárt szívünknek kedvetlenedése.
Jer, barátom, minden unalmat űzzünk el
Az új boron vidám beszélgetésünkkel.
Van elég gesztenye, van elég noszpolya,
Van dió: melyik kell? mind jó borkorcsolya.
Gazdagabbak leszünk akármely bárónál,
Csendességben ülvén itt a kandallónál.
Az az óros kancsó megint jár közöttünk,
Tudod, mint tegnap is, mikor haza jöttünk.
Még ugyan a borom nem forrt ki egészen,
De semmi: potomra minek heverésszen?
Most még jobban is csúsz, mert édes valóba,
S különben sem látszik színe a kancsóba.
És ha az elsőtől még kedved nem duzzad,
A másik kancsót is körömhegyig húzzad.
Magam is így fogok te utánad tenni,
Törik, szakad, mégis vígan kell ma lenni.
Vígan ma, barátom! és ha pitizálunk,
Róziról is egy-két sort dallarizálunk.
S ki tudja? hátha még táncot is kell várni?
S hatos minétet is fogunk ketten járni?